

Prožívání a vědomí

Ferdinand Ebner napsal v jednom ze svých aforismů (Wort und Liebe, 1935, s. 95), že vědomí je nezbytnou podmínkou prožívání („Das Bewußtsein ist die conditio sine qua non des Erlebens.“). – Tady hodně záleží na tom, jaké významy spojujeme se slovy (s termíny). Je vůbec možno žít a tento svůj život neprožívat? Byl by to ještě „náš“ život resp. život přivlastněný té bytosti, která jej žije právě jako „svůj“? Cožpak je možno žít nějaký život, který není „něčí“, tj. někým přivlastněný? Možná, že hlubší úvahy ukáží, že život není nic, co by si nějaká bytost mohla sama přivlastnit, ale že se živou bytostí stává teprve tehdy, když jí je život přivlastněn, tj. když je učiněn jejím životem. Je to tím pravděpodobnější, že věc nemá k dispozici prostředky, aby si přivlastnila život, neboť už k tomuto přivlastnění by bylo zapotřebí, aby žila (a tedy nebyla pouhou věcí). Všechno ukazuje k tomu, že „život“ nemůže být chápán předmětně, a to bez ohledu na to, v jakém vztahu je k vědomí. Důraz na vědomí při prožívání života je zavádějící, protože nechává vlastní problém upadnout do nezřetelnosti a do souvislosti se „subjektivitou“. Život není žádný pouze subjektivní prožitek (a tedy pouhá iluze života), ale není ani ničím objektivním, objektivně daným, na čem jednotlivé bytosti mohou mít „podíl“. Tady bude zapotřebí mnohé, ne-li všechno znovu a zejména docela jinak promyslit.

(Bonn, 920627-1.)